adevărul.ro

O doamnă cât un secol. Timpul şi Margareta

Iulian Andrei Crăciun,

Pictoriţa Margareta (Medi) Wechsler Dinu are 103 ani. Este cea mai frumoasă femeie pe care am întâlnit-o.

Ştiţi ora aceea a dimineţii când în oraş e încă linişte şi prima lumină cade perfect peste întunericul catifelat, cade divin, ca într-un tablou de Marc Chagall? Atunci, la răsărit, uneori, dar tot mai rar, Medi Dinu priveşte cerul. Ştiţi de câte ori şi cât de frumos a răsărit soarele din decembrie 1908 până în martie 2012, până în acest timp târziu, cu suflete îngheţate? Medi Dinu ştie.

Istoria secolului XX are în sfârşit un cronicar adecvat. Şi câte s-au întâmplat în ultima sută de ani! Au căzut şi monarhia, şi comunismul, au scris şi Jean-Paul Sartre şi Mihaela Rădulescu, şi-au dat măştile jos toţi diavolii, coborând omenirea în grotă, şi s-au ridicat rachetele spaţiale spre abisuri, transportându-ne toate visele pe Lună, iar noi contăm pe istorie? Da, noi contăm pe istorie.Această femeie care ne priveşte acum cu ochii ca marea a văzut tot: a fost evreică în timpul a două războaie mondiale, a absolvit Belle Arte, dar a studiat şi matematici, şi filosofie, i-a fost elevă şi lui Dan Barbilian (poetul Ion Barbu), şi lui Nae Ionescu, a pictat Balcicul din dragoste şi cu talent, a fost căsătorită cu un poet - Stephan Roll - care a lucrat în cuvinte ca în mătase. Aţi auzit de Lăptăria lui Enache? Era, cândva, a socrului lui Medi Dinu. Această femeie care ne priveşte acum cu ochii ca marea a trăit printre avangardiştii care au uluit, între războaie, cultura română. Pentru ea, Victor Brauner nu este doar un nume. Acesta nu este suprarealism: vorbim cu o femeie care obişnuia să dejuneze cu Brunea-Fox. Rândurile următoare nu rezumă, aşa cum s-ar putea crede, un veac de seninătate. Medi Dinu şi-a trăit şi şi-a înţeles secolul. I-a văzut, de aproape, abjecţia, şi dacă acum, răsucind fusele amintirilor, ocoleşte răul, o face doar din eleganţă şi din înţelepciune.Medi Dinu a atins, deja, împăcarea ultimă din „Ecleziastul", în care stă scris pentru totdeauna: „Am văzut tot ce se face sub soare; şi iată că totul este deşertăciune şi goană după vânt!". În amurg, rareori, când alege o singură imagine din viaţa ei, Medi Dinu alege această imagine: o grădină în care au înflorit margaretele. De acum înainte, citiţi pe propria răspundere: veţi afla şi de ce, după Holocaust, e foarte puţin probabil ca Dumnezeu să mai existe. Dovada că există destin„Toată familia mă strigă Medi. Aşa e obiceiul în Ardeal, prima fată să fie Medi, primul băiat Bubi şi cel mai mic din familie Bebi. Numele meu este Margareta. M-am născut în 1908, iar mâncarea mea preferată este morcovul. Cred că bleu, cu toate nuanţele lui, este culoarea care îmi place cel mai mult. Cea mai mare dorinţă a mea este să am o moarte uşoară", scrie Medi Dinu într-o biografie rătăcită pe internet. Aşa de simplu să fie destinul? Pentru ca Medi să se nască a fost nevoie ca Daniel Wechsler, mic funcţionar la compania forestieră Lowendal, deşi se perfecţionase la Berlin în industria lemnului, să lase Bucureştiul pentru un post de contabil tocmai la Brezoi, în Vâlcea.

Medi şi soţul ei, Gheorghe Dinu, în viziunea artistei

Pentru ca Medi să se nască a fost nevoie ca domnul Leopold Hirschfeld, evreu din Ardeal, să piardă, într-o singură noapte, toată zestrea nevestei la cărţi şi a mai fost nevoie ca învingătorul, un ungur, să fie totuşi om şi să îi lase caii, cât să-şi ia soţia şi copiii şi să ajungă până în Cluj. De atunci, Leopold nu a mai avut cum să iasă din cuvântul femeii. Ce era să facă? Şi pentru ca Medi să se nască a fost nevoie ca bunica ei, Hlena Hirschfeld, să decidă, mai târziu, plecarea de la Cluj la Brezoi, unde urma să conducă o cantină.Şi aici, la cantina întreprinderii forestiere din Brezoi, tânărul Daniel Wechsler, contabilul, a cunoscut-o pe încântătoarea Amalia Hirschfeld, fiica lui Leopold şi a Hlenei Hirschfeld, vorbitoare de germană şi de maghiară, dar nu şi de română. Nu uitaţi: secolul XX abia începuse, batalioanele române nu trecuseră Carpaţii, Ardealul era al Austro-Ungariei.Vioara, dragostea Când a apărut dragostea? Dar cine mai poate spune? Cel mai probabil la unul dintre ceaiurile dansante care aveau loc o dată pe săptămână. Amalia Hirschfeld studiase vioara la Conservatorul din Cluj. Poate că a susţinut,

ad-hoc, un concert pentru vioară, poate că Daniel Wechsler a fost fermecat şi...Medi s-a născut pe 22 decembrie 1908. Aşa scrie în acte şi aşa a rămas, deşi adevărul este că notarul din Brezoi nu fusese înştiinţat de trecerea la calendarul european, aşa că data naşterii poate fi, la fel de bine, şi 4 ianuarie 1909. Timpul avea încă răbdare. Mai erau aproape şase ani până când un student bosniac urma să ucidă un prinţ moştenitor al unui imperiu, totuşi, muribund, şase ani până când să înceapă Primul Război Mondial. Voi citiţi ce scriem noi aici? În România domnea încă Regele Carol I!Umerii de oboseli rotunziO sută trei ani mai târziu, după un viscol de povestit peste încă un secol. Înotăm în zăpezile de la marginea Capitalei. Ca să ajungi la Căminul pentru bătrâni „Moses Rosen", treci de Parcul Bazilescu, laşi în urmă copacii cu ramurile îngheţate şi aleile dezolante, calci cu scârbă zăpada asta neagră. Nu avem nici 30 de ani şi ne aşteaptă, poate, decenii printre contemporani, poate chiar în oraşul ăsta mutilat, ducând pentru totdeauna aceasta neşansă topografică. Avem şi noi, ca în poeziile lui Roll, umerii de oboseli rotunzi.

De ce o căutăm, deci, pe Medi Dinu? Adevărul e că vrem să evadăm. Când eşti ziarist poţi să ajungi nedrept de uşor într-un trecut care nu îţi aparţine. Înainte era mai bine? Medi Dinu ne va răspunde cu un proverb vechi, astăzi aproape uitat: „Viermele care s-a născut în hrean crede că e dulce". "Am trăit atât fiindcă am avut gene bune, dar şi fiindcă nu am urât pe nimeni. Eu am iubit oamenii, dar nu i-am căutat niciodată." Medi Dinu pictoriţă în vârstă de 103 ani Când nonagenarii se întreabă „ce e de făcut?"Căminul „Moses Rosen" este al comunităţii evreieşti, dar vârsta a patra nu cunoaşte etnie. I se mai spune „vârsta de aur", dar nu este aşa. Dacă deznădejdea ar cunoaşte un trup, ar fi, cu siguranţă, un trup bătrân. Este o zi de miercuri, iar miercurea, de la 11.00, rezidenţii căminului se strâng la primul etaj, în sala de cultură, unde au loc discuţii pe diverse teme, majoritatea decupate din actualitate. Astăzi se dezbate numirea lui Mihai Răzvan Ungureanu în - cum spun prezentatorii TV - fotoliul de premier. Cum e şi mai ales ce-o să fie? Pare ireal, dar nu e: sunt aici nonagenari care se întreabă „ce e de făcut?", în vreme ce un aer romantic, seniorial, nobil străbate sala de cultură. Medi Dinu ne-a primit, regretând că am ajuns chiar când dezbaterea dădea în clocot. Avea o uşoară durere în şoldul stâng. I-a apărut aşa, de nicăieri. Nu-şi face probleme: va trece, cum au trecut toate. De peste trei ani, de când e la cămin, Medi Dinu a văzut, mai limpede ca oricând, cât de subţire e graniţa care-l separă pe cel sănătos de cel bolnav. Aici, căderile sunt abrupte. O singură noapte e de ajuns ca să te prăbuşeşti. Cel mai mult au impresionat-o cazurile de bolnavi de Alzheimer. „Cum să nu îţi mai recunoşti familia? Cum să nu îţi mai aduci aminte nimic? Nu pot să înţeleg. Cum funcţionează creierul uman?", ne întreabă Medi Dinu, în loc de introducere. Din fericire, ea a avut noroc: are trecutul intact. Şi ce trecut!

Medi Dinu, la o expoziţie din 2008, când avea 100 de ani

Primul lucru pe care trebuie să îl aflaţi despre Medi Dinu este că are humorul subtil cu care sunt înzestraţi cei inteligenţi şi norocoşi. Ne întâmpină cu un compliment: „Să ştiţi că eu citesc «Adevărul». Suntem abonaţi aici, la cămin". Are o lupă şi îl parcurge de la prima la ultima literă. Veşti proaste pentru gazetari: cel mai mult îi plac caricaturile domnului Ion Barbu, deşi „nu le înţeleg întotdeauna, fiindcă nu cunosc toate personajele şi situaţiile, dar oricum sunt amuzante". Convenim împreună: cea mai bună rubrică din ziar este „Vorbe de duh", acele mici fragmente de perfecţiune rămase de peste veacuri. Sunteţi pregătiţi? Începe istoria!„Sper să nu mai trăiesc o altă viaţă"1916. România intră în Primul. Margareta Wechsler avea 8 ani. Nu e vremea, copilăria a fost scurtă!, dar trebuie să părăsească paradisul din Brezoi pentru un Bucureşti clocotitor A locuit cu mama ei, violonista, la unchi. A fost aici când nemţii au ocupat oraşul. Nu, nimic n-a fost uitat: bombele căzând, zepelinul deasupra Bucureştiului, ştiţi cum era?, evreii care mergeau pe jos pentru că le era interzis să ia tramvaiul cu cai. Acasă, Medi vorbea doar româneşte şi germană. Da, este greu de înţeles cum lucrează creierul omului: atunci a uitat limba maghiară. Daniel, blajinul contabil de la întreprinderea forestieră, a fost concentrat. Destinul continuă să lucreze: din Regimentul III Roşca, din care a făcut şi el parte, în lupta de la Mărăşti au fost doar supravieţuitori. Evreul Wechsler a fost luat prizonier de germani, dar a trăit. A trăit! A fost scos din prizonierat de un proprietar de păduri din Târgovişte. În memoria fiicei sale s-a păstrat doar numele său: Grigorescu. Şi dacă vă întrebaţi, contabilul Wechsler a tot continuat să-şi numere anii: a trăit o sută, fără două luni. Medi a a făcut primele două clase primare în Bucureşti, a treia la Târgovişte, la Institutul de Domnişoare „Dimitriu". Se semnează Pacea de la Versailles. Margareta Wechsler este în clasa a patra, la Cluj, la bunicii materni. După Marea Unire, în Ardeal nu existau încă manuale în care să stea scrisă istoria românilor şi geografia României. Margareta refuză să înveţe istoria şi geografia maghiarilor. Patriotism juvenil? Teribilism? Naivitate? Câte puţin din toate, dar nu aşa ni se scriu istoriile personale, nu aşa ni se înalţă geografiile sentimentale, făcând câte puţin din toate? A primit note mai mici, dar nu a cedat. A reînvăţat totuşi limba maghiară. I-a plăcut o poezie în care un bătrân bea apă dintr-un izvor minunat şi redevine tânăr. Din izvor a băut şi soţia lui, dar a exagerat şi a întinerit până când a ajuns bebeluş, în scutece. Dacă i-ar plăcea să existe un asemnea izvor astăzi, să fie iar în clasa a patra, dar în vremea aceasta? Ce întrebare e asta? Ce, suntem copii? Bineînţeles că n-ar vrea! S-a împăcat cu soarta omului. Iată o frază pe care va trebui să o recitiţi: „Sper să nu mai trăiesc o altă viaţă. Mi-a ajuns asta!". Acolo unde a murit EminescuMargareta urmează primele două clase de liceu la Oradea, la „Oltea Doamna", iar clasa a treia la Râmnicu Vâlcea. Revine cu toată familia la Bucureşti, dar nu este înscrisă la un liceu de stat, ci la Pensionul „Choisi Mangru". Aici a învăţat a patra limbă, pe care o vorbeşte încă perfect - franceza. Şi ştiţi unde au locuit Wechslerii? Pe Strada Plantelor, în fostul Ospiciu Şuţu, unde murise Mihai Eminescu, în 1889. Medi a fost soţia unui poet avangardist, dar tot poezia clasică a iubit-o mai mult. „Nu mi-a plăcut modernismul. Nu am aderat la el nici la dans, nici la poezie, nici la pictură, la muzică şi mai puţin". Rămâne cu ai ei, cu Eminescu, înaintea

tuturor, cu George Coşbuc şi chiar cu George Topârceanu. L-a cunoscut pe Topârceanu? Într-un articol scris în fuga ignorantă a internetului se speculează că s-ar fi întâlnit, la Iaşi, cu Topârceanu, în ultimul an de viaţă al poetului deloc minor. „Nu este adevărat. Deşi biografiile ne-ar fi permis, nu ne-am văzut.

Regina Maria a practicat cu eleganţă şi echitaţia Foto: www.familiaregala.ro

I-am făcut însă un portret." I-a plăcut ei să picteze poeţi. Ar trebui să îl vedeţi pe Bacovia aşa cum l-a văzut Medi Wechsler. Pare că a cunoscut apăsarea morbidă a unei dureri, şi poate chiar a cunoscut-o. Medi Wechsler a fost bacalaureată la „Choisi Mangru", a dorit să urmeze Arhitectura, însă a picat la examenul de matematici. Destinul se va numi acum Costin Petrescu, profesorul supraveghetor de la examenul de desen. Când a înţeles că are de-a face cu un om cu har, profesorul a îndrumat-o spre Şcoala de Belle Arte, pe care Medi a absolvit-o în 1932. I-a avut profesori pe Jean Steriadi sau Francisc Rainer. Steriadi a spus despre ea că este cea mai talentată din clasa sa. Nerenunţând la gândul arhitecturii de interior a urmat cursuri la Facultatea de Matematică. L-a avut profesor pe Dan Barbilian. Şi - atenţie! - a urmat şi cursurile Facultăţii de Filozofie, unde i-a văzut la catedră pe Dimitrie Gusti şi pe Nae Ionescu! Trei tuşe: Regina Maria, Ion Barbu, Nae Ionescu Margareta Wechsler Dinu schiţează, din câteva cuvinte, portretele oamenilor mari întâlniţi pe drum. E puţin, dar hârtia de ziar chiar nu poate mai mult. Medi Dinu este singurul om în viaţă care i-a avut profesori pe Dan Barbilian şi Nae Ionescu. Cum erau? Cum era Barbilian? „Eu nu ştiam, pe atunci, că e acelaşi om cu poetul Ion Barbu. Îi cunoşteam pe de rost poeziile, deşi nu pot spune că le-am înţeles în totalitate, dar oricum nu ştiam că e el. Ca profesor de matematici era o somitate. Eu nu eram un as. Când expunea la tablă, îi urmăream gândul, dar nu puteam să îi cuprind întreaga teză. În schimb aveam viziune. Dacă tema dată pentru seminar era cum arată tăietura pe care o face un con care străbate un trapez, eu o vedeam deja în spaţiu şi puteam să fac repede schiţa. Pe colegii mei i-ar fi costat ore lungi de calcul. Eu făceam desenele, ei făceau calculele."

Medi Wechsler, autoportret din Interbelic

Iubita lui Nae visa la un iahtDar Nae? Cum era Nae? Medi Dinu ne oferă un prim răspuns scurt, dar elocvent: „O!". Mai departe: „Îi urmăream cursurile cu pasiune. Era singurul profesor pe care l-am frecventat la universitate la care nu numai că aula era plină, dar se deschideau uşile şi se puneau scaune pe holuri, pentru musafirii care veneau să îl asculte!". Cum şi de ce? „Avea un fel extraordinar de a vorbi. Ne hipnotiza." Mai târziu, ceva s-a întâmplat cu Nae Ionescu şi a sfârşit în extrema dreaptă. După ce Nae Ionescu a scris prefaţa cărţii „De două mii de ani" a lui Mihail Sebastian, evreu şi el, rânduri de un antisemitism feroce, ceva s-a rupt

pentru totdeauna în Medi Wechsler. „Nu îmi venea să cred că e acelaşi Nae Ionescu pe care îl cunoscusem! Mergeam năucă din om în om şi întrebam: E acelaşi?!". Cumva, nu era. Iată: „Se vorbea în Bucureşti că Nae Ionescu avea o amantă tânără şi foarte pretenţioasă. Nu-i mai ajungeau bijuteriile, rochiile şi blănurile! Visa la un iaht! Şi singurii care puteau să îl plătească pe Nae Ionescu erau nemţii, aşa că a început să se compromită pentru bani. Aşa îmi spuneau cei pe care i-am întrebat. Şi cred că aşa a fost". Anii tineri, Margareta Wechsler i-a trăit sub domnia Reginei Maria. Fără să se cunoască personal, au fost amândouă îndrăgostite de Balcic. Dar şi mai mult, Medi a iubit-o pe Regină. După nouăzeci de ani„În adolescenţă am avut o colecţie de fotografii cu Regina Maria. Era de o frumuseţe care îţi tăia respiraţia! Îmi amintesc de o paradă de 10 Mai, pe Calea Victoriei. Eram în magazinul unui unchi, de unde am putut vedea caleaşca în care Regina mergea la Camera Deputaţilor. S-a dus în caleaşcă şi s-a întors călare, în uniforma regimentului unde avea grad de colonel, dacă nu mă înşel. Era în fustă, pe cal! Văd şi acum tabloul. Calea Victoriei era plină de urale. Oamenii o iubeau." Şi câţi ani au trecut de atunci? Nouăzeci? Îndrăznim să întrebăm „Monarhie sau republică?" şi primim următoarea lecţie: „Uite, eu nu o cunosc pe doamna Băsescu, dar nu cred că peste nouăzeci de ani va mai fi cineva care să aibă o amintire comparabilă cu domnia sa. Nu ştiu cine îşi va mai aduce aminte peste nouăzeci de ani că a existat familia Băsescu". Când vorbeşte despre Regele Mihai, Medi Dinu rosteşte „Marele Voievod de Alba Iulia", cum i s-a spus la naştere, în 1921. A fost invitată anul trecut la Palatul Elisabeta, unde a cunoscut-o pe Principesa Margareta: „Mi s-a părut că are ceva din graţia străbunicii sale, Regina Maria, fără să fie însă la fel de strălucitoare. E o tânără foarte gentilă. Am crezut că ştie ceva despre elanul meu juvenil faţă de Regină, dar nu mi-a spus nimic. M-a întrebat dacă am vizitat Castelul de la Balcic, iar eu i-am răspuns că am fost doar în grădină". "Am obiceiul să pun pedala pe ce a fost bun în trecutul meu. Sigur că nu pot scăpa de amintirile triste, şi nici nu vreau, dar nu pe acelea caut să mi le amintesc înainte de a adormi."Medi Dinu pictoriţă în vârstă de 103 aniTătarii pun un diagnostic: „Fata dracului"În 1934, Medi Wechsler s-a înscris în Sindicatul Artiştilor Plastici, şi aşa a putut ajunge pentru prima dată la Balcic. Aici a locuit în aceeaşi cameră cu Ada, fiica pictorului Costin Ioanid. Şi tot aici se va consuma povestea de de dragoste cu arhitectul, pictorul şi fotograful Tedy Brauner, fratele mai mic al lui Victor Brauner. Prin el îi va cunoaşte pe suprarealişti, pe Gellu Naum, pe Geo Bogza, pe Saşa Pană.

Ion Barbu

Cum era pe atunci Medi? Un indiciu: localnicii, tătari, o porecliseră „Şeitan Câz", ceea ce s-ar putea traduce aşa: „Fata dracului". Îşi trecea timpul la Cafeneaua lui Mamut, studiind fizionomiile pescarilor şi realizând schiţe şi portrete. Acolo, la Mamut, s-a împrietenit cu Rodica Burileanu, cea care avea să îi devină soţie lui Eugen

Ionescu.Suprarealism: ce salariu avea Brunea-FoxDin 1934 până în 1939, Medi Wechsler a fost în fiecare vară la Balcic. Tot aici l-a cunoscut pe ziaristul Gheorghe Dinu, mai cunoscut sub pseudonimul de poet - Stephan Roll. Peste ani, într-un interviu pentru „Realitatea evreiască", Medi avea să-şi amintească astfel prima întâlnire: „Termin peisajul care se face în zorii dimineţii şi mă duc pe plajă. O întâlnesc pe Mara Ivanova, care avea să-i devină soţie lui Boris Caragea, şi încep să-i povestesc durerile mele de amor. Şi se opreşte lângă noi un tânăr care îmi spune că nu m-a mai văzut pe acolo.

L-am repezit. Pleacă, dar peste puţin timp revine. L-am bruftuluit cum n-am mai făcut-o niciodată: Ce te tot bagi în conversaţia mea, cu glasul tău de iaurgiu?". Destinul? Medi intuise un lucru esenţial: Gheorghe chiar era iaurgiu. Mai exact: era fiul lui Enache Dinu, proprietarul celebrei Lăptarii de pe Strada Bărăţiei. Aici se întâlneau avangardiştii, cei mai mulţi evrei, şi tot aici a trăit Serafina, căţeaua nemurită de Brunea Fox, care i-a făcut într-o pagină de revistă următorul necrolog: „Biografia ta n-a trecut niciodată dincolo de 30 cm. Deasupra pământului pleoapa ta n-a ajuns niciodată până la gâtul de lebădă ireală al unui crin; dar în silueta ta orizontală se desfăşura tot globul unei aplecări şi toate miracolele aveau în faţa ta o reverenţă de salcie spre ochii tăi uzi". Avangardă: Serafina a rămas faimoasă fiindcă alunga clienţii nedoriţi din lăptărie, când Ghiţă Dinu îi şoptea la ureche infamul cuvânt „tradiţionalist". Brunea-Fox, şi el evreu, era unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Ghiţă Dinu, care a lucrat ca redactor la „Adevărul" şi „Dimineaţa". Dar Brunea, Brunea cum era? Medi Dinu dă un răspuns care ar putea să însemne ceva acum, când reporterii sunt câinii de pripas ai redacţiilor, un răspuns care ar putea să însemne ceva în cazul puţin probabil că managerii de presă de azi chiar s-ar obosi să citească presa: „Brunea era cel mai respectat şi mai iubit reporter. Ca să vă faceţi o idee, când un redactor avea un salariu de 1.400 de lei, Brunea lua 12.000". Întrebăm naiv: „Trebuia să treacă zilnic pe la redacţie?". Ni se răspunde: „Ce să facă Brunea acolo?! El călătorea". "Ca să vă faceţi o idee, când un redactor avea un salariu de 1.400 de lei, Brunea lua 12.000. "Medi Dinu pictoriţă în vârstă de 103 aniMedi Dinu abia îşi începe carieraLumea picturii româneşti a avut o revelaţie în 2008, când, la 100 de ani, Medi Dinu a expus la Galeria Elite din Bucureşti, în cadrul programului „Seniori ai picturii româneşti contemporane". Artista a fost unanim apreciată. În octombrie 2008 a avut o expoziţie personală cu lucrări realizate la Balcic, Mangalia şi Constanţa. Lucrările expuse au fost donate Muzeului de Artă din Constanţa. În noiembrie 2008 a deschis, la Muzeul de Artă din Tulcea, o expoziţie personală cu lucrări realizate la Sulina şi în Delta Dunării. Şi aceste lucrări au fost donate Muzeului de Artă din Tulcea. Cum se întâmplă adesea în pictură, opera artistei, la decenii de la realizare, abia îşi începe cariera. Medi Dinu a mai donat din lucrările ei Bibliotecii Metropolitane „Mihail Sadoveanu" şi Memorialului Eminescu din

Ipoteşti. De asemenea, tablourile sale au ajuns şi în colecţii particulare, mai ales din România, Bulgaria, Israel şi Franţa.

Nae Ionescu

„Dracu' să-i pieptene!"Ce fel de clepsidră aveţi aici la „Moses Rosen"? Când a trecut un sfert de secol? Uite că suntem deja în 1933 şi Hitler ajunge la putere în Germania. Ce a simţit atunci Medi Wechsler? „Nu îmi venea să cred că ţara care i-a dat pe Heine şi pe Goethe, că în Germania, marea mea dragoste..." Şi uite că începe războiul, nici nu l-au luat în serios, în dimineaţa în care naziştii au invadat Polonia, Ghiţă Dinu glumea la telefon cu Brunea-Fox. Cine să creadă că... Şi uite că femeia aceasta cu ochii ca marea a pierdut treizeci de rude în Holocaust, majoritatea din Ardeal, de la Cluj. Pentru prima dată se lasă o tăcere între noi. Medi Dinu nu vrea să insistăm. Spunem doar că legile rasiale îi interziceau să mai expună (avusese succes cu lucrările de la Balcic, prezentate la „Sala Mozart" din Bucureşti). Ca să supravieţuiască a lucrat ca profesoară de desen la o şcoală de copii evrei, unde a avut-o elevă pe viitoarea poetă Nina Cassian. Şi nu, Medi Dinu nu a fost comunistă. „De la început mi-am dat seama că e o aberaţie. Cum să fim toţi trataţi egali, când nu suntem egali?". A citit „Capitalul" lui Marx, dar nu l-a înţeles şi nu i-a plăcut. De ce atât de mulţi evrei s-au îndrăgostit de comunism? Iată ceva ce nu scrie în manualele de ştiinţe politice: „Putea vreunul să fie legionar?". Antonescu? „Antonescu a crezut că face bine ce face. La fel a crezut şi Hitler, la fel a crezut şi Stalin." Şi uite o sentinţă bruscă şi decisivă: „Dracu' să-i pieptene!".Un mariaj dadaist Când s-a căsătorit Medi cu Gheorghe Dinu? Zâmbiţi: „Dar cine mai ştie? Actele vorbesc. În anii '50, oricum. Eu nu aveam nevoie, el nu avea timp". La cununie, Gheorghe Dinu a făcut o glumă. Întrebat dacă o ia în căsătorie pe tovarăşa, aşa, aşa, a răspuns de două ori „Da". Medi l-a înţeles şi a râs: aşa glumeau ei, dadaiştii. Căsătoria a fost oficializată la primăria de pe Strada Parfumului. Naş le-a fost Petre Pandrea (cumnatul lui Lucreţiu Pătrăşcanu), care şi-a iubit fina fiindcă nu era doar evreică, ci şi olteancă. Zâmbiţi din nou: „V-aţi simţit olteancă?". „Eh! Ce să fac, dacă m-am născut la Brezoi!"SupravieţuirileCe a făcut Medi Dinu în comunism? A supravieţuit. Nu ignoraţi, vă rugăm, forţa acestui substantiv: „supravieţuiri". Vor rămâne întrebări nepuse, Medi Dinu nu ne va spune ce înseamnă dragostea când ai peste 100 de ani, dar ne-a mărturisit ce a simţit în ziua în care şi-a împlinit veacul: „M-am mirat. Ştiţi, eu nu m-am făcut nici mai tânără, nici mai bătrână. Am văzut femei care cu timpul îşi ascundeau vârsta. De ce să faci aşa ceva? Pe mine şi pe fratele meu, tata ne-a învăţat să spunem mereu adevărul. De ce să mă ascund? Eu nu am îmbătrânit, eu am crescut an de an". Dar Dumnezeu? Credeţi în Dumnezeu, doamnă Medi Dinu? „La nevoie. Ce să faci la necaz, cu cine să vorbeşti? Dar eu nu am nevoie de acest Dumnezeu care a lăsat Holocasutul să se întâmple, un

Dumnezeu care a lăsat primul popor monoteist să piardă şase milioane de oameni în felul acela oribil." Totuşi, deşi putea să treacă la creştinism, pentru a se căsători cu Gheorghe Dinu în timpul legilor rasiale, Medi Wechsler a refuzat. În decembrie 2011, când am văzut-o întâia dată, doamna Dinu aprindea prima lumânare de Hanuka în Sinagoga Mare din Bucureşti. Peste tot bilanţul acesta, peste Nae Ionescu şi Brunea-Fox, peste Balcic şi Bucureştiul interbelic, peste albastrul dimineţilor de pretutindeni se aşază, totuşi, un regret. Deşi nu mai vede bine, deşi are nevoie de o lupă pentru a citi rândurile tot mai puţine şi tot mai înghesuite ale ziarelor, Medi Dinu îl observă clar: „Că nu am făcut copii. Şi ultima iarbă este datoare să dea viaţă, dacă a primit viaţă. Dar nu s-a putut în anii războiului - ar fi fost copii fără tată, căci, din cauza legilor rasiale, Gheorghe nu ar fi putut să-i recunoască. Apoi a fost prea târziu".Ultima imagine cu care Medi Dinu ar vrea să părăsească scena acestui bal nu vine, aşa cum v-aţi aştepta, nici din copilărie, nici din adolescenţă, ci din ceea ce noi, cei ce nu ştim, obişnuim să numim „bătrâneţe", noi, marionete ale nostalgiilor mărunte. „Cel mai des, înainte de a adormi mă gândesc la o grădină pe lângă care am trecut cândva şi în care creşteau margarete foarte mari.

Când nu apuc să mă gândesc la ce am citit, când vreau pur şi simplu să îmi amintesc ceva frumos, mă gândesc la acele margarete. Ştiţi, numele meu e Margareta."

Reportofonul s-a închis. E o zi cu un soare neverosimil deasupra Capitalei. Nu-l vom putea vedea din garniturile vechi de metrou. Fugim spre nicăieri, spre casă, spre birou, şi ne uităm lung la ecranul de Facebook care anunţă, într-o traducere aproximativă, că putem spune povestea vieţilor noastre cu ajutorul noului profil Timeline. Între 22 decembrie 1908 şi 1 martie 2012, Soarele a răsărit de 37.702 de ori. Curând, vor înflori margaretele.

Acest articol a fost realizat în colaborare cu platforma media www.dela0.ro

---